

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ БОГОСЛОВІЗМІВ У ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Галина Наконечна

Національний університет „Львівська політехніка”

У статті простежено дидактичний ефект від використання фразеологічних богословізмів у процесі вивчення української мови як іноземної.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, фразеологічні богословізми, дидактичний ефект.

Фразеологічний фонд кожної мови традиційно перебуває в полі особливої уваги дидактів, оскільки його одиниці мають принаймні два семантичні пласти – денотативний та конотативний [4: 76], а також, як багатоконпонентні утворення, є зручними граматично-синтаксичними взірцями для моделювання структурно-типологічних нефразеологічних конструкцій.

Окремі комплексні дослідження, присвячені дидактичним особливостям фразеологічних біблеїзмів (ФБ), в українській лінгводидактиці відсутні, однак ефективність цих одиниць у навчальному процесі очевидна [3: 1].

Зазвичай у лінгводидактиці фразеологічні одиниці прийнято вважати „самобутнім явищем”, „корінням мови”, „душею мови”, „культурним компонентом мови” [2: 201]. Аксиоматичним стало твердження про національно-культурну специфіку фразеологічної системи будь-якої мови [5: 309].

На початковому етапі вивчення мови як іноземної, вважає Г.В.Онкович, варто якнайповніше використовувати ті фразеологічні еквіваленти, які близькі між собою і в етнокультурному розумінні, і в структурно-типологічному аспекті [6: 38].

На відміну від унікальних фразеологізмів, до складу яких входять безеквівалентні лексичні одиниці, ФБ корисні у навчальному процесі саме з того огляду, що вони впізнавані передусім на лексичному, а часто й на структурному рівнях.

Зважаючи на те, що українсько-англійсько-німецькі фонові релігійні знання на загал збігаються, простежимо дидактичний ефект від використання ФБ у процесі вивчення української мови як іноземної саме із зазначеною категорією студентів.

1. Найшвидшого дидактичного ефекту можна досягти, здійснюючи контрастивний аналіз ФБ, які збігаються за трьома ознаками: 1) синтаксичною структурою; 2) лексичним значенням компонентів; 3) загальною семантикою. Наприклад: *око за око, зуб за зуб; eye for eye, tooth for tooth; Auge um Auge, Zahn um Zahn* (загальна семантика: адекватна помста); *Содом і Гоморра; Sodom and Homorrah; Sodom und Gomorrha* (загальна семантика: людська гріховність); *як злодій вночі; like a thief in the night; wie ein Dieb in der Nacht* (загальна семантика: робити щось крадькома).

Для досягнення повної структурної дзеркальності (*in the night – in der Nacht - в ночі*) студентам варто прокоментувати процес утворення прислівника *вночі* – адвербіалізація прийменниково-іменникової конструкції *в ночі*.

2. ФБ, що на загал збігаються за синтаксичною структурою та загальною семантикою, але компоненти яких мають відмінне лексичне значення, складніші для коментування, хоч зазвичай теж не викликають труднощів у засвоєнні. Наприклад: *відділяти полову від пшениці*; *divide the sheeps from the goats* (відділяти овець від кіз); *die Spreu fom Weizen scheiden* (відділяти полову від пшениці)(загальна семантика: відділяти погане від доброго).

Цікаво, що український та німецький ФБ із цього блоку прикладів практично збігаються і могли б належати до попередньої групи. З країнознавчого погляду маємо чергове підтвердження думки про тісніші історичні українсько-німецькі мовно-культурні зв'язки, ніж аналогічні українсько-англійські.

3. Частину ФБ об'єднує лише загальна семантика, тимчасом як граматично-синтаксична оформленість та лексичне значення компонентів у них різні. Безперечно, „впізнаваність” таких ФБ спирається на фонові знання. Наприклад: *вічний спочинок*; *give up the ghost* (віддати духа); *in die Grube fahren* (їхати до гробу)(загальна семантика: померти).

4. Певні труднощі на конотативному рівні у навчальному процесі виникають тоді, коли англійський чи німецький ФБ не має фразеологічного відповідника в українській мові. Наприклад: *старий Адам* (відсутнє фразеологічне значення); *the old Adam* (гріховність людської натури); *der alte Adam* (старі традиції, звички). У такому разі слід підкреслювати денотативність подібних українських словосполук, аби запобігти випадковій фразеологізації нейтральних висловів в українських текстах.

Підсумовуючи, зазначимо, що використання ФБ на початковому етапі вивчення української мови як іноземної з англійсько- та німецькомовними студентами має досить високий дидактичний ефект. З лінгвокраїнознавчого погляду ФБ є носіями спільноєвропейських фонових знань і виступають своєрідним семантично-структурним містком між європейськими мовами.

1. Гак В.Г. Языковые преобразования. – М., 1998.
2. Даниленко Л. Українська та чеська фразеологія в контексті етнічної культури // Третій міжнародний конгрес україністів. 26-29 серпня 1996 р. Мовознавство. – Харків, 1996. – С. 201–203.
3. Зіставна фразеологія. Програма курсу. – Львів, 2002.
4. Зорівчак Р.П. Фразеологія в лінгвокраїнознавчому аспекті // Мовознавство. – 1990. – Ч. 3. – С. 76–78.
5. Левченко О. П. Фразеологічна репрезентація світу // Мовні і концептуальні картини світу. Зб. наук. праць. – К., 2002. – № 7. – С. 309–304.
6. Онкович Г.В. Українознавство і лінгводидактика. – К., 1997.
7. Онкович Г.В. Фразеологізми як національно-культурний компонент українознавства // Дивослово. – 1994. – Ч.9. – С. 12– 18.

**DIDACTIC PECULIARIES OF PHRASEOLOGICAL THEOLOGYSMS IN
TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE**

Halyna Nakonechna

Lviv Polytechnic National University

The article traces the didactic effect of using phraseological theologysms in the process of teaching Ukrainian as a foreign language.

Key words: phraseologic units, phraseological theologysms, didactic effect.